

แหล่งความร้อน

จุดต้นเพลิงค่อนข้างแน่นอนว่าเกิดที่ห้องนั่งเล่นบริเวณกองหนังสือดังที่แสดงไว้ในภาพ แต่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานไม่พบแหล่งความร้อนที่เป็นต้นเหตุทำให้เกิดเพลิงไหม้ ซึ่งอาจเกิดได้จากอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น ทีวี หลอดไฟฟ้าบนเพดาน สายไฟฟ้าบนเพดาน เป็นต้น ส่วนบุหรี่ยันจากการสอบถามพยานและลูกอีกคนหนึ่งที่เป็นอนอหอพักข้างนอก ยืนยันว่าไม่มีใครสูบบุหรี่ และการค้นหาหลักฐานก็ไม่พบร่องรอยใดๆ อาทิ ก้นบุหรี่ หรือไฟแช็กนักสูบบุหรี่ เป็นต้น ในห้องชุดนั้น

เชื้อเพลิง

ห้องนั่งเล่นพบพฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เพลิงลุกไหม้รุนแรง คือ ห้องนั่งเล่นเต็มไปด้วยกองหนังสือที่เก็บไว้หลายกอง ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงอย่างดี บทเรียนนี้ควรช่วยกันรณรงค์ให้ผู้อยู่อาศัยไม่ควรเก็บสิ่งของเหลือใช้ไว้มากมายในห้อง และควรจัดเก็บของในตู้เก็บของให้เรียบร้อย เพราะเหตุการณ์นี้กระดาษหนังสือที่อัดกันจำนวนมาก หากเกิดเพลิงไหม้ขึ้นจะทำให้เกิดลักษณะไฟครุ (Smoldering Fire) ซึ่งทำให้ช่วงระยะแรกของเพลิงไหม้ความร้อนไม่สูงมากนักแต่จะมีควันมากซึ่งรวมทั้งมีก๊าซพิษมากด้วยเพราะเป็นการลุกไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้สิ่งของก็เกะกะทำให้หนีไฟไม่สะดวก โดยเฉพาะบริเวณใกล้ประตูทางออกด้วย

สภาพความเสียหายในห้อง

จากรูปที่ 2 เพดานที่ห้องนั่งเล่น พบว่าคอนกรีตแตกและหลุดจากเหล็กโครงสร้างพื้นชั้นบน ซึ่งเกิดจากอุณหภูมิที่สูงไม่น้อยกว่า 400 องศาเซลเซียส แต่ไม่เกิน 550 องศาเซลเซียสแน่นอน เพราะการลุกไหม้ไม่ได้เกิด Flashover ดังที่เห็นว่าเชื้อเพลิงจำนวนมากที่ไม่เกิดการลุกไหม้ยังหลงเหลืออยู่ ตามรูปที่ 3 ส่วนใหญ่หนังสือจะลุกไหม้เต็มด้านบนและด้านข้างของกองหนังสือ

รูปที่ 2 ห้องต้นเพลิงบริเวณห้องนั่งเล่น

รูปที่ 3 เชื้อเพลิงกองหนังสือที่เหลืออยู่

จากสภาพส่วนห้องนอนใหญ่พบว่าอุณหภูมิต่ำกว่าห้องนั่งเล่น จากรูปที่ 4 พบว่าอุณหภูมิ ส่วนบนสูงไม่เกิน 200 องศาเซลเซียส เพราะไหม้กระดาษและตู้ไม้ส่วนบนใต้เพดานเล็กน้อย เติง ฟูกที่นอนไม่มีร่องรอยเสียหายใดๆ พบศพนอนอยู่ข้างเตียง ทั้งคู่มีร่องรอยบาดแผลจากเพลิงไหม้ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น สันนิษฐานว่าความร้อนและควันไฟไหลผ่านช่องว่างเหนือเพดานของผนัง กั้นห้องเข้าไปในห้องนอนใหญ่ และในช่วงแรกๆอาจมีควันพิษไหลผ่านเข้าไปได้

รูปที่ 4 สภาพห้องนอนใหญ่ พบศพสองคนข้างเตียง

รูปที่ 5 จุดตกจากหน้าต่างห้องนอน

ห้องชุดมีขนาดพื้นที่ประมาณ 60 ตารางเมตร ประกอบด้วยห้องนอน 2 ห้อง ห้องนั่งเล่น และห้องน้ำอย่างละ 1 ห้อง ฝ้าเพดานสูง 2.30 เมตร และช่องเหนือฝ้าเพดานสูง 250 มิลลิเมตร ติดตั้ง อุปกรณ์ตรวจจับความร้อนทั้งสามห้อง ไม่มีอุปกรณ์แจ้งเหตุเพลิงไหม้ภายในห้อง ติดตั้งกระดิ่งแจ้งเหตุเพลิงไหม้ห่างจากประตูห้องประมาณ 10 เมตร อยู่บริเวณโถงลิฟต์

สภาพหน้าห้องชุด

พบร่องรอยความเสียหายที่เกิดจากควันไฟในช่องทางเดิน (Corridor) บริเวณหน้าห้องชุดนี้ เล็กน้อย ประตูทำด้วยไม้ได้ลุกไหม้เสียหาย ไม่พบความเสียหายจากเพลิงไหม้ในห้องชุดอื่นๆ รวมทั้งห้องตรงกันข้ามของห้องชุดนี้

การวิเคราะห์

จากเหตุการณ์เพลิงไหม้หลายครั้งช่วงเวลากลางคืนพบผู้เสียชีวิตอยู่บริเวณเตียงนอน ซึ่ง สันนิษฐานว่าพวกเขาได้รับก๊าซพิษจากเพลิงไหม้ในช่วงแรกๆของการลุกไหม้แล้วหมดสติไป ก่อนที่จะรู้ตัวตื่นขึ้นมา แล้วจากนั้นร่างกายก็ถูกเผาผลาญจากเพลิงไหม้ในเวลาต่อมา จากเหตุการณ์ ครั้งนี้ ก็มีเหตุผลพอสมควรที่เป็นไปได้ว่าพวกเขาได้รับก๊าซพิษแล้วหมดสติไปก่อนยกเว้นผู้เป็นพ่อ

จึงพบศพทั้งสองเสียชีวิตอยู่บริเวณเตียงนอน จึงทำให้ผู้เป็นพ่อตัดสินใจทิ้งภรรยาและลูกไปโดยพยายามหนีออกมาทางหน้าต่างห้องนอน ถ้าเป็นเช่นนี้ห้องทุกห้องติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับความร้อนก็ไม่สามารถช่วยชีวิตทั้งสามคนได้เลยถึงแม้ว่ามันจะทำงานปกติ เพราะการได้รับก๊าซพิษและหมดสติไปก่อน ดังนั้นบทเรียนที่ได้รับ คือ ห้องนอน ห้องนั่งเล่นที่ขวางทางออก ดังรูปที่ 1 นี้ จะต้องติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควันหรือก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์เท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ของ วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยฯ จึงจะทำให้พวกเขาได้รับการเตือนก่อนจะหมดสติไป ผู้เขียนเชื่อว่าหากห้องทั้งสามติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควันแบบติดตั้งมากับอาคารตั้งแต่ออกแบบหรือก่อสร้าง หรืออุปกรณ์ตรวจจับควันแบบใช้แบตเตอรี่และมีเสียงเตือนแจ้งเหตุในตัว (Smoke Alarm) เพิ่มเติมจากอุปกรณ์ตรวจจับความร้อนที่ทางโครงการติดตั้งไว้ให้ ดังรูปที่ 6 ผู้เขียนยืนยันได้เลยว่าหากห้องชุดครอบครัวเมธาธรรมติดตั้งอย่างใดอย่างหนึ่งไว้จะไม่มีผู้เสียชีวิตเกิดขึ้นอย่างแน่นอนสำหรับเหตุการณ์ครั้งนี้

อุปกรณ์ตรวจจับความร้อนของอาคารติด

อุปกรณ์ตรวจจับควันแบบใช้แบตเตอรี่

รูปที่ 6 ตัวอย่างห้องนั่งเล่น ที่ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควันแบบใช้แบตเตอรี่เพิ่มเติม

อุปกรณ์ตรวจจับควันแบบใช้แบตเตอรี่

รูปที่ 7 อุปกรณ์ตรวจจับควันแบบใช้แบตเตอรี่และมีเสียงเตือนแจ้งเหตุในตัว (Smoke Alarm)

อีกประการหนึ่งถึงแม้ว่ากระดิ่งแจ้งเหตุเพลิงไหม้จะทำงานแต่ถ้าเสียงดังไม่เพียงพอ หรือส่งเสียงเตือนภัยเข้าไปก็ไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ซึ่งอาคารหลังนี้ทั้งชั้นติดตั้งกระดิ่งเตือนภัยเพียงตัวเดียวที่โถงลิฟต์ ทำให้ไม่เพียงพอที่จะส่งเสียงดังผ่านประตูถึงสองชั้นเข้าไปในห้องนอนทุกห้องได้ ดังนั้น บทเรียนอีกข้อหนึ่งสำหรับวิศวกรผู้ออกแบบ ผู้ควบคุมงาน และผู้ตรวจสอบอาคาร คือ ต้องคำนึงถึงระดับความดังเสียงแจ้งเหตุที่หัวเตียงทุกห้องต้องมีความดังไม่น้อยกว่า 70 ดิบี และต้องทดสอบระดับความดังเสียงก่อนส่งมอบงานให้โครงการทุกครั้ง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ของ วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยฯ จากเหตุการณ์นี้อาคารหลังนี้จำเป็นต้องรับดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง จึงจะเกิดความปลอดภัยที่เพียงพอ

ผู้เขียนยังสงสัยมากกว่าเหตุใดคนที่สามของครอบครัวเมธาธรรมไม่พยายามหนีไฟออกมา ทั้งๆที่มีระยะทางเพียง 4 – 5 ก้าวเท่านั้น คงไม่มีใครตอบได้ในสถานการณ์อย่างนั้น อาจเป็นเพราะหมดสติไปตามการสันนิษฐานก่อนหน้านี้ก็ได้ หรือไม่กล้าออกมาเพราะความร้อนในห้องนั่งเล่นสูงมากหรือมีเพลิงลุกไหม้ตามเส้นทางหนี 5 ก้าวนี้ จากรูปที่ 8 และ 9 สภาพบริเวณประตูและตลอดเส้นทางพบว่ามีเปลวไฟลุกไหม้รุนแรงพอสมควร สังเกตที่ร่องรอยไหม้ที่ไม่ชอบดูเคาน์เตอร์ซึ่งอาจทำให้พวกเขาไม่กล้าฝ่าเปลวไฟออกมาได้ หรือพวกเขาอาจประเมินว่าเพลิงลุกไหม้มาจากนอกห้องชุดซึ่งประเมินว่าพวกเขาจนมุมแล้ว ถึงหนีออกพ้นห้องชุดไปก็คงมีแต่เพลิงไหม้ตามช่องทางเดินลงไปไม่ถึงบันไดหนีไฟแน่นอน

ไหม้ที่ไหม้ไฟ

รูปที่ 8 เคาน์เตอร์ข้างประตูด้านห้องน้ำหรือด้านขวา

รูปที่ 9 เคาน์เตอร์ข้างประตูด้านซ้ายมือ

อย่างไรก็ตาม กรณีที่พวกเขาไม่หมดสติหากคนใดคนหนึ่งในห้องชุดนั้นทราบวิธีการหนีไฟโดยการฝ่าความร้อนและเปลวไฟในลักษณะนี้ ผู้เขียนยังเชื่อว่าพวกเขามีโอกาสรอดชีวิตมากกว่าที่จะรอความตายอยู่ห้องนอน เช่น การใช้ผ้าห่มชุบน้ำคลุมตัวออกมา เป็นต้น บทเรียนที่ได้รับกรณีนี้คือ ผู้ใช้อาคารต้องให้ความสนใจในการฝึกซ้อมหนีไฟที่อาคารจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ตามกฎหมาย จะทำให้พวกเขามีโอกาสรอดชีวิตจากเพลิงไหม้ได้

บทสรุปจากเหตุการณ์ครั้งนี้ ทำให้ผู้เขียนเชื่อได้ว่ามีโอกาสสูงมากที่สองคนที่เสียชีวิตในห้องนอน คือ แม่ชื่อนางพรพิมล และลูกชายชื่อนายชวลิต ได้หมดสติไปก่อนที่พ่อคือนายสมชาย จะตื่นขึ้นแล้วปลุกพวกเขา เมื่อทราบแนวว่าภรรยาและลูกไม่ตื่นแน่นอน จึงหาทางช่วยตัวเองซึ่งเป็นพฤติกรรมมนุษย์อย่างหนึ่งในสถานการณ์เพลิงไหม้ทำให้เกิดการตอบสนองหรือตัดสินใจในทางที่ไม่สมเหตุสมผล เช่น การกระโดดตึก เป็นต้น ดังนั้นการติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควันทุกห้องในห้องชุดเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างที่สุด ไม่ว่าจะอาคารจะติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับให้ชนิดใด ผู้อาศัยทุกห้องชุดจำเป็นต้องซื้ออุปกรณ์ตรวจจับควันแบบใช้แบตเตอรี่และมีเสียงเตือนแจ้งเหตุได้ในตัวเองอีกอย่างน้อยห้องละชุด และทุกครั้งเมื่ออาคารจัดซ่อมหนีไฟทุกคนต้องเข้าร่วมฟังและซ้อมอย่างจริงจัง ที่สรุปนี้ผู้เขียนไม่ได้คิดเอง ได้ศึกษาข้อมูลเหตุเพลิงไหม้ในหลายประเทศพบว่าบ้านอยู่อาศัย ชุมชนแออัด รวมถึง อพาร์ทเมนต์ คอนโด มีผู้เสียชีวิตถึงประมาณร้อยละ 80 ของผู้เสียชีวิตจากเพลิงไหม้ทั้งหมด นั่นแสดงว่าบ้านของพวกเราเองคือสถานที่ที่อันตรายต่อชีวิตมากที่สุด ดังนั้น Home Fire Safety ที่สอนและรณรงค์กันในหลายประเทศ (ลองค้นจากเว็บไซต์ทั่วโลก) กล่าวไว้สองข้อแรก คือให้ติดตั้ง Smoke Alarm ในบ้านโดยเฉพาะห้องโถงหน้าห้องนอน และให้วางแผนและซ้อมการหนีไฟทุกคน มันเป็นเรื่องเหมือนสูตรสำเร็จเลย สร้างบ้านต้องมีอุปกรณ์ตรวจจับควันซึ่งเป็นของคู่กัน บ้านของคนอเมริกันนั้นติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควันแบบใช้แบตเตอรี่เกินร้อยละ 96 แล้วในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งแสดงว่าอุปกรณ์นี้ได้ติดตั้งเกือบทุกหลังคาเรือนแล้วในปัจจุบัน แล้วบ้านคนไทยมีใครบ้างที่ได้ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควันแบบใช้แบตเตอรี่ เพื่อความปลอดภัยทั้งต่อชีวิตของคุณและสมาชิกในครอบครัวทุกคน